

Bij de buren naar binnen gluren: we doen het allemaal graag. Vlieland Magazine gaat nog één stap verder. We willen weten wat er bij u boven de bank hangt. Graag luisteren we naar uw verhaal over het werk dat u bekoort, ontroert en/of troost. Cocky Bisping vertelt over haar olieverfschilderij van Loes van Groningen.

TEKST: LINDA NOORDHUIS
FOTOGRAFIE: KLAAS HUIZINGA

Sunlight

“Mijn biologische moeder heeft een koffer gepakt en is hem gesmeerd. Toen ik een half en mijn zusje anderhalf jaar oud was, heeft ze ons gewoon thuis achtergelaten. Ik weet niet waarom ze dat gedaan heeft. Als de geschiedenis verder gaat, dan denk ik dat het een soort gewoonte van haar was. Het heeft met mijn opgroeien te maken, dat ik een beetje wantrouwig ben. Ik ben nogal een afstandelijk type, vind het niet zo nodig dat iedereen alles van mij weet.” Toch vertelt Cocky Bisping haar verhaal, in een comfortabele stoel onder haar lievelingsschilderij dat ‘voor geen honderdduizend euro’ de Molenglop op Vlieland verlaat.

“Mijn vader was elders bezig een eigen zaak op te bouwen. Toen mijn moeder er vandoor ging, lag ik in mijn wiegje en mijn zusje zat in haar bedje. Buren hebben alarm geslagen; de politie deed ons een schone luier om - een theedoek of een handdoek - en nam ons mee. Toen mijn vader aan het eind van de dag thuiskwam, is hij zich het leplazarus geschrokken. Een echtscheiding volgde en moeder is met de Holland- America Lijn het zeegat uitgegaan. Vader heeft ons in een kindertehuis geplaatst in Rotterdam.

Mijn zusje was drie en ik was twee toen we in de Tweede Wereldoorlog in het kindertehuis de bombardementen op Rotterdam meemaakten. In het Algemeen Handelsblad stond daarna een advertentie; of mensen één of twee kindjes een poosje in huis wilden nemen, omdat die een trauma hadden opgelopen door het bombardement. En dan komt het schilderij-verhaal: een mevrouw uit Laren las die oproep in de krant. Zij is de hoofdpersoon van het schilderij, die ik later moeder zou noemen; zij staat op dat schilderij met d'r eeuwige sigaret.”

Geluk bij een ongeluk

“Moeder Annetje van Houtum Pekelharing was gescheiden, leefde van haar kapitaal en had twee volwassen dochters: Saar en Janneke. Een psychiater had gezegd, dat het goed zou zijn voor haar oudste dochter Janneke - met psychische

problematiek - om een kindje te verzorgen. Ze woonden aan de rand van Laren in een groene wijk. Nu was één kindje er ernstig aan toe, het zou dus beter zijn als dat kindje voor een week of zes naar buiten ging. Dat kindje was ik.

Vader gaf toestemming. Zus Wenny bleef in het kindertehuis. De moeder en dochter Janneke zijn met de trein naar Rotterdam gereisd en hebben mij opgehaald. Janneke wilde me op de terugweg op schoot nemen. Dat wilde ik niet. Ik wou bij die moeder op schoot. Moeder was nogal stevig en het was voor haar lastig, maar ik wilde alleen maar bij haar op schoot - dus ik had mijn keus al gemaakt.

Eenmaal thuisgekomen maakte moeder een boterham klaar en sneed deze in kleine stukjes; ik greep ze met twee handen en drukte het brood tegen me aan. Kennelijk werd eten afgepakt in het kindertehuis en moest ik zorgen dat ik mijn eigen brood binnen kreeg. Het ging heel goed met mij daar in Laren. Mijn vader heeft daarom aan deze mevrouw gevraagd of ik niet wat langer kon blijven - ‘ik kan als man alleen niet voor haar zorgen, ik moet werken’ - en ze heeft ja gezegd. De twee dochters noemden haar moeder dus dat deed ik ook. Tegen Janneke moest ik mama zeggen: ik had een moeder en een mam, ik had ineens twee moeders die voor mij zorgden.

Zo ben ik bij de mensen van het schilderij in huis gekomen en ik ben nooit meer

weggegaan. Het schilderij is gemaakt door Loes van Groningen, gehuwd met Derk Meeles. Het is geschilderd in de voorkamer met de bruine lambrisering die grenst aan het terras met openslaande deuren van dat huis. Mijn leven begint aan de Sint Lucasweg 1 in Laren: daar heb ik moeder leren kennen. Je ziet moeder roken. In die tijd was dat niks voor een vrouw: niet damesachtig. Janneke zuchtte altijd als moeder weer een sigaret opstak. Het was een ramp in de oorlog, ze maakte de peuken weer open en de tabak spaarde ze in deze tinnen bus. Ze zat bijna altijd aan tafel te handwerken, te breien of bintjes te schillen, met zes katten om haar

heen en de zevende kat in haar armen.

Ze had een stel vriendinnen met wie ze bridge speelde, allemaal kunstzinnige mensen, die kwamen bij ons. Dat is Lies Arnoldi Servaes, getrouwd met Ko Arnoldi. Zij waren beide acteurs. Hij kwam later nog wel op de televisie in de zestiger jaren. Rechtsonder zie je Rosi Wiesing de Sterke en links tante Tine van Hall. Zo zaten ze dan elke week; het zou me niet verbazen als ik onder de tafel zat, want dat was natuurlijk heel interessant. Dit was de tijd waarin zij zich omringd door haar vrienden waarschijnlijk het allerprettigst heeft gevoeld.

Toch was de oorlog voor moeder ook moeilijk omdat ze diverse malen door de Duitsers uit haar huis is gezet, dan moest ze tijdelijk een ander onderkomen zoeken. Het was voor haar, dat begreep ik later pas, helemaal niet eenvoudig om mij steeds mee te slepen. Daar kwam nog bij dat Janneke regelmatig werd opgenomen in de Valeriuskliniek in Amsterdam. Moeder was al wat ouder en ik moest dan bij tantes of vrienden logeren. Het was oorlog, er zijn duizenden kinderen die een onrustige kindertijd hebben gehad, maar mijn start was ook niet zo denderend, alhoewel ik er enorm op vooruit was gegaan door dat kindertehuis achter me te laten.

Op een dag ging de jongste dochter Saar trouwen, ze bleef in het huis aan de Sint Lucasweg wonen. Moeder wilde met Janneke - die de tuinbouwschool in

Boskoop had gedaan - op het platteland wonen: 'achter de koeien'. Dat zou goed voor Janneke zijn. Ik denk er vaak aan dat ze voor haar dochter alles opgegeven heeft en naar Voorthuizen op de Veluwe is getrokken om in het ongewisse het avontuur aan te gaan. Ze was een vrouw van de wereld; ze heeft bijvoorbeeld gezongen in het koor van het Concertgebouworkest, waarmee ze onder anderen naar Parijs is geweest. Dan kom je in de oorlog op de hei terecht. Daar reed nauwelijks openbaar vervoer en er waren amper auto's.

Na de bevrijding hebben we ons echt gesetteld op de boerderij in Voorthuizen: voor mij was het een paradijs! Ze moesten mij beschermen in contacten met paarden, geiten en enorme honden, want ik liep overal op af. Heel kort heb ik daar op het dorpsschooltje gezeten. Ik kwam thuis en vertelde dat Sinterklaas niet bestond, dat onweer 'een straf van God was', enzovoort. Dat vond moeder die vrijzinnig was niet zo erg prettig en ik ben toen van dat schooltje gehaald en naar de Montessorischool in Amersfoort gegaan."

Cinderella

"Ik heb ontzettend geboft: steeds als het ongelukkig en pijnlijk was, kwam er weer iets achteraan waardoor het goed kwam of prettig was. Die moeder waar ik nu zo over vertel, die vrouw is gewoon mijn redding geweest. Altijd als ik thuiskwam, zei ik direct: 'Waar is moeder, waar is moeder, waar is moeder?' Als ze weer eens naar Laren ging, naar haar dochter Saar, vond ik dat verschrikkelijk. Als zij er maar was, dan was het goed, want ik was dol op haar.

Ook de vriendinnen van haar zeiden: 'Dat kind is zó dol op jou.' Voor de dochter Janneke was dat soms een beetje pijnlijk. Het was de bedoeling dat zij een kind zou verzorgen. Ik richtte me niet tot haar, maar tot haar bloedeigen moeder. Ik denk nog zo vaak aan moeder. Ik heb tachtig moeten worden om tot het besef te komen dat moeder ook iets van mij heeft gekregen: een beetje levensvreugde, plezier en gezelligheid. Bij de thee vertelde ik haar gekke verhalen en avonturen van school; ik was een vrolijk kind.

Maandags kwam de Albert Heijn het boekje met bestellingen ophalen. Als ik iets lekker vond, bijvoorbeeld kokosbrood, dan bestelde ze dat. Ook beschuit, ontbijtkoek en repen chocolade, want daar zaten Cinderella- of Bambiplateetjes in. Dan mocht ik al die reepjes openscheuren en de plateetjes eruit halen. O man, héérlijk! Ze breide truitjes voor me en ik had een beer en poppen en daar breide ze ook een

kleertjes voor. Ik mocht naar kinderkampen, zat op balletles, was zeven en zat al achter de Bechstein-vleugel. We speelden samen Sinterklaasliedjes en Kerstliedjes en dan zongen we samen, zó'n moeder was dat.

We hadden altijd mensen over de vloer. Een vriendin van Janneke kwam uit een Jappenkamp en had twee kinderen. Die logeerden soms wel een jaar bij ons, omdat zij het niet meer aankon. Ook andere mensen bleven een poos bij ons in huis omdat ze een beetje moesten aansterken. Zij was een soort moeder Theresa, zonder een heilige te zijn.

Ik wilde haar altijd knuffelen, wel vier keer per dag. Ze rook lekker, ik denk naar Sunlight-zeep. Ze had een onderkin en dat vond ik héérlijk! Dan zat ik bij haar en aaide onder haar kin. Dat vond ik zo lief en warm en zacht. Dat mocht eigenlijk niet, want ze vond het niet leuk dat ze zo'n onderkin had. Ze ging mee naar ouderavonden naar Amersfoort, dat was toch drie kwartier met de bus. We zaten altijd gearmd. Zij droeg een Teddy-jas en ik lag met mijn hoofd dan tegen haar zachte arm aan - ze was gewoon een knuffeldier voor mij. Wie weet heb ik wel de beste moeder van de hele wereld gehad."

Hallo, kind!

"Vader is hertrouwd, heeft weer kinderen gekregen. Het contact is verwaterd, ik zag hem voor het laatst toen ik dertien was. Daarna is hij nooit meer gezien. Omdat ik in Amersfoort op school zat, was ik door de week bij een gezin en ging in het weekend naar huis, naar Voorthuizen. Toen ik zestien was, werd er op mijn vrije woensdagmiddag aangebeld. Er stond een klein donker vrouwtje met een enorme meneer met een Noors zeekapiteinsuniform aan voor de deur: 'Hallo kind, ik ben je mam!'

Dat was mijn biologische moeder. Ik had haar nog nooit gezien, wist helemaal niet wie het was, had alleen van moeder Annetje gehoord van haar bestaan. Ze is een half uur op bezoek geweest: iedereen in paniek. De voogdijraad werd gealarmeerd en die besloot mij de hele geschiedenis te vertellen. Hoe ik bij moeder in Laren gekomen was en waarom. Dat ik een zusje had, dat wist ik toen ook nog niet. Dat was helemaal buiten beeld, ik wist van niks.

Toen ik bijna zeventien was, heb ik mijn zus Wenny voor het eerst gezien. Die kwam bij ons logeren. Ze was heel treurig, kon bijna alleen maar verschrikkelijke verhalen vertellen. Mijn biologische moeder is ooit teruggekomen naar Nederland, getrouwd met een hofmeester en kreeg

Kijk Mijn Kunstwerk is een project voor Museum Tromp's Huys. Vanuit atelierwoning Studio Betzy - ook wel bekend als de Duiventil - interviewt Linda Noordhuis Vlielanders, eilanders en badgasten over het verhaal achter hun favoriete kunstwerk. Het kunstwerk kan van alles zijn: een foto, een schilderij, beeld of sieraad. Fotograaf Klaas Huizenga maakt portretten van de geïnterviewden en het werk.

Loes van Groningen, omstreeks 1935. Olieverf op doek, 103 x 106 cm

nog drie kinderen. Mijn zusje is bij haar terechtgekomen, ze moest altijd op de kinderen passen. Moeder heeft opnieuw haar koffers gepakt en is er weer vandoor gegaan. Dus de strengheid waarmee ik over mijn biologische moeder praat, is niet zozeer omdat ze mij in de steek heeft gelaten - we weten niet wat er is gebeurd - maar heeft ermee te maken dat de geschiedenis zich heeft herhaald.

Het was een drama toen moeder Annetje doodging. Ik was achttien, zat in Leiden op de Haanstra-kweekschool en werd letterlijk ziek van haar dood: een dubbele angina. Janneke hield haar verantwoordelijkheidsgevoel voor mij. Ze maakte me haar erfgenaam. Ik erfde onder anderen het huis in Voorthuizen en bovenal erfde ik dat schilderij. Daarom vertel ik dit. De band die wij hadden was onze gezamenlijke moeder: haar echte moeder en mijn moeder.

Mijn eerste huwelijk heeft twintig jaar geduurd, we kregen drie kinderen. Daarna

heb ik Bart leren kennen en wij zijn al veertig jaar samen. We woonden in het huis in Voorthuizen, namen schapen, geiten, kippen, eenden en een grote moestuin. We hebben gewoon hetzelfde gedaan als moeder. Dus: hoezo je lijkt op je biologische ouders? Zij heeft me opgevoed, geleerd te koken. Waarom maak ik nog steeds jam en groenten in? Ze was mijn voorbeeld, ze heeft me alles bijgebracht zonder een bloedband met me te hebben. Ik denk echt dat wanneer degene die je opvoedt - of dat nou je moeder is of een vreemde - dat met liefde doet, je daar misschien wel een beetje op gaat lijken.

Mijn zusje is twee jaar geleden overleden. Omdat zij onder bewind van moeder stond en ik onder dat van vader, heeft ze vader tot haar grote verdriet nooit gezien. Ja, dat is erg. Zij heeft alleen contact met onze biologische moeder gehad. Die moeder heeft in Noorwegen gewoond, haar huwelijk is daar ook stukgelopen. Ze is teruggekomen naar Rotterdam en overleden toen ze 91 was. Wenny en ik

zijn samen achter de kist aangelopen en dat is zo ontzettend bizar. Daar ligt iemand in de kist en dat is dan je moeder, maar zo voelde dat niet. Ik heb er niets bij gevoeld. Ik kende dat mens helemaal niet."

Zeeman

"Met Bart ben ik op Vlieland gaan wonen: ik zat op de Veluwe op het zand maar de zee trekt mij mijn hele leven al. Ik zei altijd tegen de kinderen; 'Jullie mogen blij zijn dat ik geen man ben, anders was ik zeeman geworden.' Dan zeiden ze: 'O, wat zijn we blij dat jij geen man bent!' Daar moest ik sgeweldig om lachen. We zijn op zoek gegaan naar de geschiedenis van mijn vader en ontdekten dat zijn familie uit Zeeland kwam; het zeewater zit gewoon in mijn genen.

Het schilderij is voor mij een heel dierbaar bezit. Het symboliseert een soort oermoeder, die ik hard nodig had, gezien de geschiedenis. Zij heeft me uit de diepste ellende weggehaald en me op laten bloeien tot wie ik

geworden ben door een vertrouwde en warme moeder te zijn. Dus een moeder is niet altijd de biologische moeder, daarom vertel ik het eigenlijk. Zij was de rots in de branding, een houvast, de vaste factor in mijn leven. Dat is het verhaal."

Wilt u alle verhalen lezen uit de rubriek Kijk Mijn Kunstwerk, Vlieland? Koop uw exemplaar van het boek *Vlielanders, eilanders en badgasten* nu bij Museum Tromp's Huys voor de kostprijs van 19,95 (exclusief verzendkosten) of bestel via mail info@trompshuys.nl en zet in de onderwerpsregel: Vlielanders, eilanders en badgasten. Een expositie met de kunstwerken en fotoportretten volgt in 2021 in Museum Tromp's Huys, zie voor de meest recente info www.trompshuys.nl.

